

AB’NİN SINIRDA KARBON DÜZENLEME MEKANİZMASINA İLİŞKİN ETKİ ANALİZİ ÇERÇEVESİNDE AB KOMİSYONUNA İLETİLEN ÜLKE GÖRÜŞÜMÜZ HAKKINDA BİLGİ NOTU

İncelenmesinden, ülke görüşümüzün, AB’nin ülkemizle arasındaki Gümrük Birliği (GB) ile AKÇT STA’sından doğan ikili yükümlülükleri ile Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) ve Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) kapsamındaki uluslararası yükümlülükleri ile düzenlemenin metodolojisine ve finansmana ilişkin hususlar olmak üzere üç temel üzerine kurgulandığı görülecektir.

Söz konusu düzenlemenin, başta AB’nin ülkemiz ile arasındaki ikili ve uluslararası anlaşmalar kapsamındaki yükümlülükleri çerçevesinde, Gümrük Birliği (GB) ve AKÇT STA’sı hükümleri olmak üzere DTÖ kuralları ile Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS)’nin “ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar ve göreceli kabiliyetler” ilkesine uyumluluğu konusundaki endişelerimiz ve gerekli danışmaların yürütülmesi ihtiyacı belirtilmiştir. Bu kapsamda, GB Kararının ithalatta yeni bir gümrük vergisi uygulanamayacağına ve taraflar arasındaki ticarete keyfi bir ayrımcılığa veya örtülü bir kısıtlamaya yol açacak miktar kısıtlamalarının yasak olduğuna ilişkin ilgili maddelerine vurgu yapılmıştır. Benzer şekilde, Türkiye ve AB arasındaki AKÇT STA’sı ile Türkiye-AB tarım ürünleri ticaretine ilişkin 1/98 sayılı OKK’nın ilgili hükümleri çerçevesinde taraflar arasındaki ticarete yeni gümrük vergilerinin, miktar kısıtlamalarının ve eş etkili tedbirlerin tesis edilmesinin kural olarak yasaklanmış olduğu ve sınırda karbon vergisi düzenlemesinin, AB’nin ülkemize karşı ikili yükümlülüklerinin kaynağını oluşturan bu kurallar çerçevesinde ele alınması gerektiği belirtilmiştir.

Diğer taraftan, BMİDÇS ve bu doğrultuda Paris Anlaşması’nın ilgili maddesi uyarınca “ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar ve göreceli kabiliyetler” ilkesi çerçevesinde ülkelerin iklim değişikliği ile mücadelede farklı kapasite ve sorumluluklarının dikkate alınması gerektiği ve sınırda karbon vergisi düzenlemesinin de bu ilkeyi gözetmesi gerektiğinin altı çizilmiştir. Ayrıca, yine BMİDÇS’nin ilgili maddeleri gereğince iklim değişikliği ile mücadelede alınan önlemlerin uluslararası ticarete haksız bir ayrımcılığa veya örtülü bir kısıtlamaya yol açmaması gerektiği ve söz konusu düzenlemenin başta ülkemiz olmak üzere diğer ihracatçı ülkeler üzerindeki negatif etkilerinin dikkate alınması gerektiğinin altı çizilmiştir. Önlemin ne şekilde dizayn edileceğine ve içeriğine ilişkin detaylar henüz netleşmemiş olmakla birlikte, önlemin DTÖ kurallarına uygunluğuna ilişkin endişelerimiz ifade edilmiştir.

Metodolojiye ilişkin hususlar çerçevesinde, her ne kadar görüşümüz önlemin uygulanmamasından yana olsa da, uygulanması halinde ülkelerin farklı kapasiteleri ile emisyonları azaltmaya yönelik farklı politika, vergi ve yenilenebilir enerji yatırımları gibi farklı düzenlemelerinin de dikkate alınması; daha iyi durumdaki ihracatçıya bunu ortaya koyması halinde muafiyet imkânı tanınması; ancak belgelendirme gereklerinin maliyetli ve karmaşık olmaması gerekliliği hususlarına işaret edilmiştir. Söz konusu düzenlemeye ilişkin metodolojinin özellikle Gelişme Yolundaki Ülkelerin farklı ekonomik gelişmişlik seviyeleri ile özel koşullarını dikkate alan adil, şeffaf ve öngörülebilir bir temel üzerine oturtulması gerektiği vurgulanmıştır.

Finansmana ilişkin olarak, aynı finansman imkânlarına sahip olmadan ülkemizin bu tür bir önleme tabi tutulmasının rekabet koşullarına ciddi şekilde zarar vereceği; ülkemizin AB'nin bu bağlamda yarattığı tüm finansman mekanizmalarına erişiminin sağlanması; AB'nin bu yoldan elde edeceği gelirlerin AB'de değil ilgili ülkelerdeki yeşil yatırımlar için tahsisi hususlarının altı çizilmiştir.